

(Вечерње новости, 24.7.2010)

Одговор Међународног суда правде у Хагу разочарао је Србију. Није онакав какав смо очекивали. Отежаће нашу даљу борбу за одбрану дела државе. Посвађаће нас, можда, са делом међународне заједнице који очекује да „прихватимо реалност“...

Али, уверен је Вук Јеремић, шеф српске дипломатије, који је месецима чинио све да се ово не догоди, неће ништа променити у приступу државе косовском питању. Сигуран је да је могуће бранити позицију Србије по којој је акт сецесије противан међународном праву и после овог става. Јер, уверен је, Суд није одговорио на суштинско питање - да ли су Албанци имали право да отцепе део територије?

- Нема никакве сумње да је оваква одлука Суда значајно отежала наше напоре да се изборимо за праведно, компромисно решење за будући статус Космета, у коме једна страна неће добити све, а друга све изгубити. Уместо да одговори на суштинско питање - да ли су косовски Албанци могли да се по међународном праву једнострано отцепе од Србије, Суд је одлучио да се изјасни искључиво о техничком садржају њихове декларације. Тиме је, практично, препустио овај врућ кромпир Генералној скупштини УН, у којој ћемо нашу позицију бранити принципијелном тврдњом да је право на сецесију неприхватљив начин решавања проблема суверенитета и територијалности. Очекујем да ће бити доста држава које ће имати разумевање за тај наш став.

Нису ретка поминања поделе Косова, па ни идеје о размени територија. Да ли се икада повела иједна дискусија у државном врху на ту тему?

- Овог тренутка су све наше снаге усмерене на то да се изборимо за отпочињање процеса који би довео до компромисног решења за Косово. Сада би било изузетно контрапродуктивно лицитирати са тим шта би могао бити његов коначни исход.

Колико чињеница да се Суд није бавио правом на отцепљене, односно проглашењем државности, оставља простор нашој дипломатији да настави да убеђује земље које нису признале Косово да то и даље не чине?

- Борба за очување територијалне целовитости трајаће онолико дуго колико будемо спремни да у њој истрајемо. Колико год она била тешка, мислим да немамо право да се из ње повучемо. Ова влада, као и свака будућа, никада не сме признати једнострано проглашену независност Косова. То је наша уставна, политичка, али и историјска и морална обавеза. Наставићемо да, у том смислу, користимо сва политичка и дипломатска средства која се налазе на располагању мирољубивих суверених држава.

Шта стоји у писму које ће председник Србије упутити ових дана на адресе 55 држава?

- Председник Тадић ће, преко личних изасланика, који ће отићи у 55 престоница широм планете, упутити поруку шефовима држава и влада тих земаља, да би евентуална промена њиховог става о поштовању суверенитета и територијалног интегритета наше земље допринела успостављању опасног преседана који би охрабрио многе сецесионистичке покрете у свету. У поруци ће се апеловати на њих да пажљиво проуче мишљење Суда у којем се нигде не наводи да покушај отцепљења косовских Албанаца има утемељење у међународном праву. Такође, упознаће их и са чињеницом да ће се ово осетљиво питање расправљати на ГС УН ове јесени и затражити подршку за резолуцију Србије која би отворила пут ка проналажењу компромисног решења путем преговора.

Ипак се очекују бројна признања, говорили сте о притисцима на чак 40 држава да промене став о подршци територијалном интегритету Србије. Колико сте оптимиста да ће наша аргументација бити јача?

- Према информацијама које до нас долазе са свих страна света, активно лобирање за нова признавања Косова отпочело је већ дан након изношења судског мишљења, а колико идуће недеље ће бити у пуном јеку. Ми смо мала земља, која има ограничене дипломатске ресурсе. Имајући у виду чињеницу да се са друге стране налазе неке од најмоћнијих држава данашњице, то неће бити равноправна борба. Ми ћемо, наравно, учинити све да стигнемо до што је могуће више саговорника и покушамо да их убедимо да не подлегну притисцима. Нажалост, по свој прилици, биће нових удараца. Очекују нас

изузетно тешки дани и велика искушења. Најважније је да под оваквим околностима сачувамо прибраност, будемо јединствени као народ и дамо све од себе.

Све снаге Србије сада се усмеравају на наставак „битке“ пред УН. Јесте ли почели да пишете резолуцију? На чему ће се новом она базирати?

- Чекали смо да чујемо судско мишљење и да добијемо детаљну анализу од нашег правног тима. Тренутно смо у процесу унутрашњег усаглашавања, а консултоваћемо се и са међународним стручњацима пре него што се одлучимо за коначни текст.

Какве могу бити последице уколико не буде јасног закључка Генералне скупштине којим би се та резолуција подржала?

- Наш циљ је да усвајање резолуције отвори пут ка новим преговорима. Ми не желимо замрзнути конфликт на Косову, нити да на било који начин отежамо ионако сложену ситуацију у региону. Што јаснији буде закључак Генералне скупштине, то ће бити веће шансе да се овај процес оконча успехом..

Како је могуће избећи намере Брисела да се укључи у писање тог текста, чиме би се ставови релативизовали и статус више не би био тема?

- Уобичајно је да земља која је својом иницијативом пред ГС иницирала судски процес буде та која предлаже и коначан закључак. Спремни смо да се у најбољој намери ангажујемо са свим међународним чиниоцима како бисмо обезбедили да наша резолуција добије најширу могућу подршку. Али, ми имамо јасно одређене црвене линије преко којих не смемо прећи. Не можемо дати чак ни посредну сагласност покушају косовских Албанаца да се једнострано отцепе од Србије. То у тексту резолуције мора бити кристално јасно.

Ако избегнемо намеру ЕУ и напишемо текст са нама јасном и одговарајућом садржином, хоћемо ли изазвати нове проблеме у односима са Европом, која већ не показује превелик интерес за приступ Србије и за скоро покретање питања

кандидатуре?

- Постоје далеко озбиљније препреке на путу проширења ЕУ на Балкан, него што су разлике између Београда и једног броја држава чланица Уније око КиМ. Оне не би биле уклоњене чак ни када бисмо ми променили нашу принципијелну политику. С обзиром на то да чланство у ЕУ остаје стратешки приоритет наше земље, свакако ћемо учинити све што је у домену могућег да не дође до додатног компликовања наших односа. Али, то не можемо радити баш по сваку цену. Ми се у нашем постављању према међународној заједници руководимо, пре свега, Уставом Србије, обавезујућим резолуцијама Народне скупштине и политичком вољом огромне већине грађана Србије.

Већ постоје намере дела ЕУ да се формира јединствен став и да пет преосталих држава призна Косово. Колико је извесно да ће успети у томе?

- У последњих неколико дана имали смо интензивне консултације на високом нивоу са земљама ЕУ које нису признале Косово. Добили смо уверавања да се њихова политика према КиМ неће мењати. Владе тих држава су са тим изашле и у јавност. То су, такође, учиниле и сталне чланице Савета безбедности Русија и Кина. То за нас представља значајно охрабрење да истрајемо у нашим напорима.

Албанци већ јасно поручују да пристају само на технички дијалог и то само као две суверене државе. Истовремено, сваки дан слушамо поруке дипломата да морамо развити добросуседске односе и да ће то бити услов за ЕУ. Да ли је то замка за индиректно признавање и како је избећи?

- Спремни смо да кроз дијалог решавамо сва отворена питања. Но, да будемо потпуно отворени - у корену свих проблема са којима се у практичном смислу суочавају наши грађани који живе на територији покрајине лежи суштинска разлика Београда и Приштине у погледу статуса Косова. Србија је у последњих неколико година недвосмислено показала да су јој мир, стабилност и помирење на Балкану приоритет. Али, ми не можемо учинити ниједан корак који би за свој резултат имао индиректно признавање Косова као независне државе.

Из ЕУ су поручили да ће „пратити понашање Београда“. Јесте ли то доживели као

упозорење или као претњу?

- Ми са ЕУ имамо партнерски однос. Не слажемо се по свим питањима са једним бројем чланица, али наше политичке разлике решавамо дијалогом, уз пуно међусобно уважавање. Ту нема места упозорењима или претњама.

Могућност да одлука Суда покрене талас сецесионизма у свету готово је извесна. Премијер РС Милорад Додик је и сам поручио да би ово могле да буду „смернице“ за Српску. Да ли би га Србија подржала у намери ако би се одлучио на референдум?

- Одлука Међународног суда правде отворила је Пандорину кутију, за коју се надамо да ће бити затворена одговарајућим закључком дебате у Генералној скупштини УН. Уколико би се, неким случајем, испоставило да је од данас право на једнострано проглашену сецесију прихватљиво у међународним односима, односно да за то постоји већинска подршка у УН, то би сасвим сигурно дестабилизovalo многе државе у свету. Надам се да се то неће догодити и очекујемо да ће Генерална скупштина потврдити исправност наше политике стриктног поштовања суверенитета и територијалног интегритета држава чланица УН